УДК 811.161.2'22/'23:159.964

Т. Ю. Ковалевська, д-р філол. наук, проф.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
кафедра української мови

СУЧАСНІ НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВЛЕННЄВОГО ВПЛИВУ: МІЛТОН-МОДЕЛЬ

У статті висвітлено специфіку Мілтон-моделі як креативної технології нейролінгвістичного програмування, скерованої на дослідження мовленнєвого і комунікативного впливу, розглянуто її основні складники та прикладні перспективи в процесах аналізу й синтезу сугестогенних дискурсів.
Ключові слова: Мілтон-модель, метамодель мови, нейролінгвістичне програмування, мовленнєвий вплив, комунікативний вплив, сугестогенні дискурси.

Мовленнєвий вплив як стрижневий компонент комунікативної сугестії привертав увагу дослідників ще з давніх часів (Арістотель, Ісократ, Горгій Леонтійський, Протагор, Продик, Гіппій, Ксеніад), але системне вивчення цього феномену розпочалось у межах сучасних галузей лінгвопрагматики та нейропсихолінгвістики, комунікативної, когнітивної та сугестивної лінгвістики (див. праці Ф. Бацевича, Р. Блакара, Д. Болінжера, Г. Гончарова,

Б. Грушина, Т. ван Дейка, Т. Дрідзе, А. Загнітка, С. Кара-Мурзи, В. Карасика, Дж. Клеппера,

П. Лазарфельда, Р. Лакофф, Г. Ласвелла, О. Леонтьєва, Г. Лозанова, Л. Мурзіна, Н. Непийводи, Б. Поршнева, В. Різуна, М. Рубакіна, Л. Сахарного, Ю. Сорокіна, Й. Стерніна, П. Стросона,

І. Сусова, Є. Тарасова, Г. Франке, М. Феллера, З. Харріса, І. Черепанової, Л. Якубинського та ін.). Проте наявні розробки переважно зосереджуються або на розгляді загальнотеоретичних питань зазначеної проблематики, або на описі поокремих виявів лінгвальних сугестогенів і, як правило, не враховують глибинної архітектоніки впливу, де власне вербальні експлікатори виступають наслідком активації цілої низки складних психолінгвістичних та нейрофізіологічних механізмів, синтез яких і продукує потужний сугестивний ефект (див. праці психологів (Р. Грановська, О. Добрович, Є. Доценко, М. Мамардашвілі, Р. Чалдіні),

соціологів (А. Грамші, Ф. Зімбардо, М. Ляйппе, Д. Майєрс), політологів (А. Жмиріков, Г. Ле Бон, Ш. Надірашвілі, Д. Ольшанський), психолінгвістів та нейрофізіологів (А. Асмолов,

В. Бехтерев, І. Павлов, К. Сєдов, Д. Співак, Т. Чернігівська) тощо). Такий підхід унеможливлює отримання стереометричного й об`єктивного уявлення про загальні закономірності та функційну оригінальність навіювальних стратегій і тактик, відповідно зредуковуючи їхні прикладні перспективи. З огляду на це особливого значення в дослідженні мовленнєвого впливу (МВ) набуває парадигма нейролінгвістичного програмування (НЛП), яка, перебуваючи на перетині мовознавства, паралінгвістики, психології, логіки, соціології, історії, філософії, когнітології, нейрофізіології, гаптики, проксеміки, інформаційних технологій, забезпечує полівимірний аналіз феномену з урахуванням його гетерогенної природи (див. праці А. Баранова, Дж. Бендлера, Р. Гріндера, Р. Ділтса, О. Романової,

В. Плігіна, Дж. О`Коннора, А. Пилипенка, Дж. Сеймора) та дає підстави не лише отримати цілісну інформацію про імпліковані механізми та експліковані характеристики сугестогенних моделей, а й скорегувати їхню кодувально-декодувальну специфіку щодо конкретної сфери застосування.

У вітчизняному мовознавстві цей аспект лише починає розроблятися (Г. Почепцов,

Н. Паршук, В.Шевченко), а в межах опрацювання наукової теми кафедри української мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова «Дослідження сугестії: механізми, джерела, захист» має й певні здобутки (див. дисертаційні праці С. Бронікової,

А. Кисельової, А. Ковалевської, О. Олексюк, О. Петренко, Ю Станкевич). Тим часом комплексна наукова кваліфікація МВ та систематика його нейропсихолінгвальної специфіки в проекції на різножанрові дискурси залишається у площинах дослідницьких перспектив, що визначає загальну актуальність обраної проблематики й акцентує на нагальній необхідності її якнайдетальнішого опрацювання як з огляду на комунікативну вагу мовленнєвого впливу, його роль у створенні емпатичної інтерперсональної взаємодії, здійсненні екологічної поведінкової корекції, а й через агресивний і знегативований характер сучасних комунікативних процесів, їхню маніпулятивну патогенність [11].

У НЛП доведено, що ввесь спектр впливових факторів складається з екстралінгвальних і власне мовних компонентів. До низки екстралінгвальних зокрема належать

а) психологічні (психоментальні) властивості людини, детерміновані особливостями глибинних корелятивних взаємовідношень на рівнях міжсоціальних і міжособистісних інтеракцій, а також у сегменті інтраперсональних рефлексій. Учені вважають, що психіка людини, насамперед її підсвідомі, глибинні масиви, підлягають впливу через наявність певних внутрішніх механізмів, настанов, метапрограм, які, орієнтуючись на певні універсальні поведінкові закони, вироблені людством упродовж століть, спрямовані на апріорне, позараціональне (найчастіше) засвоєння зовнішніх сугестивно маркованих комплексів, підґрунтям яких зокрема виступають психологічні стереотипи й індивідуації (див. детальніше [6; 17]). НЛП спирається і на вчення З. Фройда про трирівневу структуру людської психіки (несвідоме — ID, надсвідоме — Super Ego та Ego) [15] та фундаментальні теорії К. Г. Юнга про актуальну структуру несвідомого (індивідуальне, групове, родинне, расове, національне й колективне несвідоме), що містить універсальні для людства архетипи тощо [8];

б) нейрофізіологічні характеристики особистості, описані в теорії міжпівкульної асиметрії головного мозку, інтегративну діяльність якого забезпечують дві системи: «система чуттєвого сприйняття («правопівкульна психіка») та система знакового опису довкілля в елементах природної мови (ліва півкуля)» [4, 11], що мають симультанно-сукцесивний характер психічної активності. Спираючись на динаміку роботи мозкових системних аналізаторів, а також на природність поліфункціональної сумації сприйняття генетичними матричними структурами мозку, можна оптимізувати прогнозований впливовий ефект як наслідок продуктивного сприйняття, співвідносного із «системою реалізації перцептивних гіпотез, утворених на симбіозі детерміністських настанов, програм розумових дій та настанов імовірнісного прогнозування, поєднаних з активно-продуктивною функцією кори великих півкуль головного мозку» [16, 298], де активація субдомінантного сприйняття «здійснює аналіз інтонаційної виразності сприйнятого мовлення, контролює інтонацію власного дискурсу… Права півкуля відповідає за наповнення висловлення конкретним предметним змістом…Функцію референції бере на себе саме права півкуля. Тому саме тут знаходяться дейктичні слова: займенники (насамперед, указівні — той, цей), прислівники (там, тут, туди, сюди), частки (ондо, ось) та ін.» [13, 81]. Крім того, «права півкуля володіє анатомо-фізіологічними особливостями, що забезпечують їй більшу успішність в активації широкого кола інформації, тісно зв`язаної з чуттєвим та емоційним досвідом. Ця активація передує потужнішій активації вузько сфокусованих вербальних категорійних зв`язків» [1, 23-24];

в) специфічність психосемантичної та загальносеміотичної характеристики ситуативних контекстів, а також їхня інформаційна структурованість (анулюючі, фінгуючі, індефінітизуючі перетворення), що найяскравіше виявляється в дискурсах з іманентною сугестивністю — рекламному, політичному, фідеїстичному, фольклорному (насамперед замовляннях).

Ідентифікацію лінгвальних сугестивних потенцій у НЛП насамперед здійснюють на базі Мілтон-моделі (наваної на честь її фундатора — всесвітньо відомого гіпнолога Мілтона Еріксона) як функційно оберненої метамоделі мови, що скерована, на відміну від першої, на оптимізацію, емпатизацію вербальних інтеракцій і «являє собою концептуальну структуру мовних репрезентацій, експлікованих у гетерогенних ситуаціях, де вони виступають маркерами психосемантичного імплікаціоналу особистості» [6, 178], відбиваючи її комплексні характеристики. На особливу увагу в аспекті визначення метамодельних сугестогенних елементів заслуговують репрезентанти процесів генералізації й упущення (універсальні квантифікатори, модальні оператори можливості / необхідності, компаратори сенсу, судження, спектр неспецифічної лексики, номіналізації тощо), оскільки саме вони ілюструють явище семантичної дифузності як інваріантної ознаки МВ, активізуючи субдомінантне позараціональне сприйняття. Розрізнення типів дисторціальних виявів (процеси викривлення) переважно пов'язане із семантичними характеристиками мовленнєвих сигнатур.

Отже, Мілтон-модель містить практично всю амплітуду відповідних маркерів, засвідчуючи поліфункціональність виокремлених патернів, які в змозі ідентифікувати і комунікативні девіації, і потужні сугестивні індукції. Проте метамодель не збігається з Мілтон-моделлю не лише за векторною скерованістю, а й за обсягом наявних елементів, оскільки остання становить не тільки систематику визначеного кола мовних репрезентацій, а радше корпоративний алгоритмізований комплекс вербально-невербальних експонентів гомо- та гетерогенної природи, комунікативна активація яких викликає т.зв. утилізацію свідомості, спричиняючи виникнення гіпноїдних та гіпнотичних станів (від стадії сонливості через гіпотаксію до сомнамбулізму), що увиразнює актуальність відповідних досліджень, оскільки феномен гіпнозу, прихованого впливу на людину й досі залишається «чорною скринькою».

Крім сегмента функційно обернених метамодельних маркерів, Мілтон-модель оперує і власне гіпнотичними стратегіями, що започатковуються встановленням невербального рапорту [2], уможливлюючи

поступове впровадження мовленнєвих конекторів. які передбачають процес приєднання і подальшого «ведення» співрозмовника. М. Еріксон вважає, що «приєднатися до реальності іншої людини, налаштуватися до її внутрішнього світу — це просто описати їй її ж справжній сенсорний досвід: те, що вона обов'язково має відчувати, чути й бачити» [9, 147]. В такому разі зникає контроль і недовіра до дій сугестора, що дає сугеренту (об'єктові гіпнозу) змогу переконатися в істинності почутого, іншими словами — переконатися в конгруентності спілкування. Обов'язковим є й використання предикатів - репрезентативно (візуально-аудіально-кінестетично) маркованих слів, що «унаочнюють» комунікативну реальність і чітко спрямовують психічні механізми слухача у фіксованому напрямі, нівелюючи актуальність власних інтерпретацій ситуації. Для «пом'якшеного» переходу на рівень безпосередніх гіпнотичних індукцій до кількох сенсорнообґрунтованих елементів додають одну неспецифічну лексему (див. метамодель мови), яка в низці попередніх сприймається природно й без застережень. М. Еріксон пропонує для тренування «починати з п'яти тверджень: чотири сенсорнообґрунтовані, а потім одне внутрішньо орієнтоване. Поєднайте їх якимось словом, як-от «і» або ж «у той час, як» [3, 45]. Учений наводить такий приклад (слова, підкреслені однією рискою — предикати, виділені курсивом — неспецифічні номени — Т.К.): «Ви чуєте звук мого голосу. І ви помічаєте кольори в кімнаті, відчуваєте свою руку на стільці. І в цей же час ви починаєте відчувати *задоволення*» [там само]. Подалі «поступово впроваджують впливи, які витончено переводять його (слухача — Т.К.) до стану даунтайму через спрямування його уваги всередину себе» [9, 147], і тоді людина «адекватно відреагує на ваш вплив, бо ви обходите її свідоме мислення. У неї немає змоги відфільтрувати такі впливи чи захиститися від них» [3, 99]. Отже, використання неспецифічних елементів продукує інтернальну переорієнтацію слухача, пов'язану з особливостями семантики мовних одиниць, і зумовлює суб'єктивну інтерпретацію почутого, його «співвіднесення» з індивідуальною мапою, коли «вектор зосередженості вже орієнтовано не на фіксацію зовнішньої тотожності, а на внутрішні пошуки аналогій. У такому разі «петлю» зворотного зв'язку утворено. Відтоді, як увага клієнта (сугерента — Т. К.) стає постійно сфокусованою і прикутою до невеликої кількості стимулів, він усе глибше занурюється в даунтайм» [9, 147], сформований семантичною дифузністю різної етимології та сенсово-ритмомелодійною континуальністю мовлення, що, у свою чергу, «утилізує свідомість» і відкриває доступ до підсвідомих ресурсів.

Учений подалі наголошує на ефективності розвинутих індукцій, до яких уналежнює зокрема а) важільні індукції, б) переривання патерна, в) перевантаження, г) особистісну силу, г) складники дійсності, що в комплексі мають потужний впливовий потенціал і практично не усвідомлюються слухачами. Перший різновид засновано на фізіологічній соматичній динаміці, що породжує незвичайний зовнішній контур поведінки як поштовх до прогнозованої реакції і співвідноситься з актуальністю невербального налаштування. Переривання патерну «позначає віднайдення... єдиного елемента повторюваної поведінки, який потім неочікувано переривається» [3, 92]. М.Еріксон наводить дуже яскравий приклад переривання: «Наступного разу, коли хтось, вітаючи вас, скаже: «Привіт, як справи?», спробуйте сказати: «Жахливо, просто жахливо. Боюся, що можу померти» — і подивіться, що він зробить. У цій культурі звичайна ритуалізована відповідь на таке вітання - «відмінно». Більшість людей не має способів реагувати на будь-яку іншу відповідь і відчуває переривання» [3, 93]. Звичайно, цей приклад шокує, але дієвість такого переривання підтверджена багатьма психологами (Д. Карнегі, О. Котлячков та ін.). У такому випадку спрацьовує психологічний механізм неочікуваної поведінки, незбіг прогнозованої реакції співрозмовника з програмним «пакетом» комунікатора, порушення механізмів імовірнісного прогнозування (див. праці О. Леонтьєва, Л. Сахарного та ін.). Також є ефективним і використання стилістично маркованої лексики, семантичне наповнення якої не збігається (у разі прогнозованого відповідного впливу) із загальною комунікативною настановою мовця. Третя техніка (перевантаження) пов'язана з феноменом утримання свідомістю людини до 7± 2 елементів інформації (див. праці Дж. Міллера), де сугестивний ефект досягається через подання інформаційного надміру. В такому випадку, «коли свідомі процеси людини перевантажені, ви можете надсилати інформацію прямо до підсвідомості, і людина на неї відреагує. Найпростіший спосіб перевантажити чиюсь увагу - змусити його зосередитися на складному внутрішньому досвіді» [3, 99] або використовувати фонові перешкоди [10]. Тотожні наслідки має й використання техніки перевантаження, пов'язаної з необхідністю миттєвого реагування на, здавалося б, легкі завдання (якщо їх ускладнити, то даунтайм виникає швидше). М. Еріксон наводить такий приклад: «Я беру руку Джека ось тут і хочу перевантажити його. Тоді я кажу: «Все, що вам треба робити, це зручно сидіти тут. Я збираюся торкатися різних ваших пальців і називати той, якого я торкаюся. Ваше завдання - просто вирішувати, роблю я це правильно чи неправильно...

Я впроваджую людині інформацію по всіх трьох каналах одночасно і вимагаю від неї робити судження про те, чи відповідає слуховий вхід зоровому і кінестетичному. Скоро вона здасться і ... скаже: «О'кей, скажи мені, чого ти від мене хочеш» [3, 101].

Автори «Трансформацій» зазначають, що «важільні індукції, переривання патерну та перевантаження схожі в тому, що надають способи «розклинити» досвід людини, аби почати процес. Ви використовуєте ці методи, щоб зруйнувати стан свідомості» [3, 102]. Техніки особистісної сили та складників реальності ґрунтуються відповідно на досягненні глибинної конгруентності та утворенні двозначної рамки того, що ви робите. В останньому випадку це досягається через нанизування ситуативних описів один всередину іншого, що «перевантажує вашу свідому здібність слідкувати, яке твердження до чого належить» [3, 104].

Комплекс Мілтон-моделі містить також прості й складні патерни гіпнотичного спілкування, т.зв. непрямі гіпнотичні патерни, до яких зокрема належать а) вмонтовані команди — приховані накази, які можна назвати евфемізованими примушуваннями. Відомо, що безпосередні накази людина сприймає негативно, а «вміщуючи вказівки в більші речення, можна подавати їх вишуканіше. Наведені повідомлення... вплинуть елегантніше, ніж у разі беспосередніх вказівок...» [3, 289]; б) аналогове маркування, використовуване паралельно із вмонтованими командами, насамперед передбачає супрасегментне акцентування повідомлення (тон, інтонація тощо) в поєднанні з власне паралінгвістичним виділенням (жест, мімічна реакція), що використовують і для підсилення (непрямого) актуальних сегментів повідомлення; в) розмовні постулати являють собою такі формулювання запитань, які вже містять потрібну адресанту реакцію (відповідь) без прямого прохання щодо неї, де слухачеві фоново надано змогу самостійного розгортання сенсу отриманого висловлення, але не вільного, а в напрямі, запрограмованому мовцем, бо «метою будь-якого суб'єкта впливу є корекція, зміна поведінки об'єкта через вплив на світ його особистісних смислів» [18, 25]. Для отримання адекватної реакції необхідно, по-перше, чітко визначити очікувану реакцію, по-друге, спрогнозувати актуальні потенції в декодуванні висловлення, пов'язані зі стереотипами даної лінгвокультурної спільноти та особистості, по-третє, вербалізувати одну з них у питання на зразок «так / ні»; ґ) вмонтовані питання почасти співвідносні з вмонтованими командами. Власне питання, спрямоване на отримання певних відомостей про слухача, тоді не ставиться прямо, а інтегрується до більшої структури, де

основна акцентована частина (як правило, це головне речення) відволікає увагу слухача на інші семантичні сегменти, «визволяючи» справді значущу частину з аналітичного контролю співрозмовника; д) всі випадки неоднозначності, яка корелює з певними метамодельними сегментами, можна класифікувати на 1) фонологічну неоднозначність, яку детермінує артикуляційно-акустична подібність мовленнєвих одиниць, 2) семантичну неоднозначність, продуковану необхідністю суб'єктивного наповнення сенсових лакун об'єктивного змісту,

3) синтаксичну неоднозначність, реалізовану через варіативні семантичні зв'язки між елементами повідомлення тощо.

Зауважимо, що у більшості праць, присвячених гіпнозу, Мілтон-модель коментують, на наш погляд, не зовсім логічно й системно бодай з лінгвістичних позицій. Так, виокремлюючи обернені та непрямі патерни, у межах перших розрізняють три частини: збір інформації, семантичні неправильності та обмеження мовленнєвої моделі, де збір інформації містить номіналізації, невизначені (читай — неспецифічні) дієслова, невизначений референтний індекс (читай — неспецифічні іменники), до якого, наприклад, О. Куделін та

А. Геращенко уналежнюють класичні універсальні квантифікатори [7, 173] та т.зв. упущення, які жодним чином не співвідносні з цим метамодельним процесом і пояснення яких взагалі викликає, м'яко кажучи, сумніви, пор.: «У висловленнях, що належать до цієї категорії, повністю випускається, відсутній основний іменник, до якого повинна, очевидно, належати фраза… «*Деякі читачі цієї книги цікаві*». (*До чого?*)» [7, 174]. Щоправда, ці автори, пояснюючи Мілтон-модель, зауважують, що з огляду на «надмір наукоподібності» версій

Р. Бендлера та Дж. Гріндера вони (О. Куделін та А. Геращенко — Т. К.) «пропонують простішу й дохідливішу форму Мілтон-моделі» [7, 170], яка, на жаль, нам видається занадто спрощеною, а іноді — неправильно витлумаченою. До семантичних неправильностей тут уналежнюють каузацію, «читання думок» та «загубленого виконавця», чи, за термінологією згаданих авторів, «випущену умову», пояснення яких також важко назвати чіткими й однозначними. Обмеження мовленнєвої моделі (які вже ілюстровані додатковими патернами Мілтон-моделі (див. [3, 286]) містять універсальні квантифікатори, пресупозиції, різні види зв'язку (що дефінуються й номінуються різними авторами по-різному) тощо. Ми жодним чином не закидаємо високоповажним дослідникам і схиляємо голову перед їхніми науковими досягненнями, проте деінде

наведену класифікацію достатньо складно вважати абсолютно переконливою та зрозумілою, що і підштовхнуло нас до максимально коректного узгодження деяких її компонентів з усталеною лінгвістичною систематикою, не зачіпаючи й не викривлюючи концептуальних положень моделі М. Еріксона.

У нашому розумінні Мілтон-модель становить своєрідний систематизований субстрат комунікативної сугестивності, що може доповнюватись (і доповнюється) релевантними складниками, утворивши в перспективі багатовимірний гетерогенний гештальт інтерактивного впливу. Так, С. Кара-Мурза, визначаючи вербальні показники впливу на масову свідомість, наголошує на 1) актуальності денотативно-конотативних потенцій слова, 2) використанні евфемізованих понять для «пом'якшення» агресивної інформації, 3) надмірі термінологічної лексики, яка «володіє магічним впливом на свідомість, маючи на собі відбиток науки» [5, 155], 4) редукціоністських тенденціях, пов'язаних із, так би мовити, концептуальним спрощенням мови подання інформації, що зумовлює її сприйняття «без зусиль та, безумовно, без внутрішньої боротьби та критичного аналізу» [5, 156] і дає підстави для зарахування сюди слів із континуальною семантикою на кшталт *воля, ревнощі* та ін. (див. про неспецифічні іменники — Т. К.). Аналізуючи структуру текстів політичної реклами, Ю. Станкевич також додає, що семантичними маркерами МВ можна вважати і невизначену темпоральність, дифузну локальність, імперативну, епістемічну та деонтичну модальності, неконкретизованість суб'єкта й об'єкта дії, домінування процесуальної статики, пресупозитивні відсилки до соціо-культурних реалій, глибинних психологічних структур (архетипи, тяжіння) тощо [14, 63-64].

Таким чином, ми навели найпоказовіші мовні компоненти Мілтон-моделі як сугестогенного комплексу нейролінгвістичного програмування, що, звичайно, не вичерпує її всієї впливової амплітуди. Проте щонайперше ми мали на меті привернути увагу мовознавців до неймовірно складної і цікавої галузі лінгвістики, яка до сьогодні практично залишається tabula rasa попри високий ступінь актуальності відповідних розвідок для різноманітних галузей знання (мовознавство, психологія, соціологія, іміджелогія, реклама та ін.), оскільки з'ясування внутрішньої архітектури впливу, усвідомлення психолінгвальних механізмів сугестії, виокремлення її мовних показників уможливлюватимуть не лише моделювання відповідних коректних дискурсів (у різних комунікативних жанрах), а й сприятимуть поглибленню загальних уявлень про феномен мови та її впливовий потенціал.

Узагальнюючи, можемо константувати, що віссю мовленнєвої сугестії в цілому насамперед виступає лінгвальна семантика в широчезному розмаїтті її комунікативних репрезентацій. До визначальних же факторів комунікативної сугестії в цілому уналежнюємо 1) психологічну специфіку аудиторії / особистості, що, у свою чергу, увиразнює необхідність урахування специфіки соціальних стереотипів, з одного боку, та знань індивідуальної психоструктури — з іншого, де «отримані дані можна зрозуміти лише за умови залучення уявлень про рівні чи шари свідомості, регульовані різним рівнем активації мозку» [12, 108], тобто досліджень з нейрофізіології; 2) на велику увагу заслуговує оригінальність інформаційного структурування та 3) ситуативні фактори — контекст, у якому відбувається повідомлення. Найважливішим же засобом вважаємо вербаліку, у межах якої високий рівень впливових потенцій притаманний семантичному рівню мовної системи, реалізованому в інтернальних властивостях номенів та в їхній граматичній специфіці, що системно представлено в нейролінгвістичній Мілтон-моделі.

Список використаної літератури

1. *Ахутина Т.* Роль правого полушария в построении текста / Т. Ахутина // Психолінгвістика : [зб. наук. праць ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»]. — Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2009. — Вип. 3. — С.10-28.
2. *Бэндлер Р., Гриндер Д.* Паттерны гипнотических техник Милтона Эриксона / Р. Бэндлер, Д. Гриндер. — Сыктывкар : Флинта, 2000. — 184 с.
3. *Бэндлер Р., Гриндер Д.* Трансформэйшн / Р. Бэндлер, Д. Гриндер.— Сыктывкар : Флинта, 1999. — 296 с.
4. *Кандыба В. М.* Триста техник глубокого гипноза: В 2 т. / В. М. Кандыба. — СПб. : Лань, 2001.— Т.1. — 400с.
5. *Кара-Мурза С. Г.* Манипуляция сознанием / С. Г. Кара-Мурза. — К.: Оріяни, 2000. — 448 с.
6. *Ковалевська Т. Ю.* Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування : Монографія. Вид. друге, випр. і доп. / Т. Ю. Ковалевська. — Одеса : Астропринт, 2008. — 324 с.

7. *Куделин А. С., Геращенко А. В.* Гипноз: практическое руководство / А. С. Куделин, А. В. Геращенко. — Ростов н/Д : Феникс, 2003. — 352с.

8. *Маслова С.* Карл Густав Юнг — биография и основные понятия [Электронный ресурс] / С. Маслова. — Режим доступа : http:/ www.psychology.su/2009/03/03/karl-gustav-yung-biografiya-i-osnovnyeponyatiya/

9. *О'Коннор Дж., Сеймор Дж.* Введение в НЛП / Дж. О'Коннор., Дж. Сеймор. — Челябинск : Версия, 1997. 256 с.

10. *Поршнев Б. Ф.* Контрсуггестия и история / Б. Ф. Поршнев // История и психология / Под ред.

Б. Ф. Поршнева и Л. И. Анциферовой. — М.: Наука, 1971. — С. 153–169.

11. *Потятиник Б.* Патогенний текст / Б. Потятиник, М. Лозинський. — Л. : Видавництво отців Василіян "Місіонер», 1996. — 295 с.

12. *Русалов В. М.* Асимметрия электрической активности мозга человека у представителей различных типов, диагносцированных методом дифференциальной психологии / В. М. Русалов, М. Н. Русалова,

И. Г. Калашникова, Т. Н. Стрельникова // Индивидуальный мозг. Структурные основы индивидуальных особенностей поведения. — М.: Наука, 1993. — С.92–108.

13. *Седов К. Ф.* Нейропсихолингвистика : Учебное пособие / К. Ф. Седов. – М. : Лабиринт, 2007. – 224 с. : ил.

14. *Станкевич Ю. В.* Мовні сугестогени в текстах політичної реклами // Ю. В. Станкевич. — дис. … канд. філол. наук : 10.02.01 / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2011. — 214 с.

15. *Фрейд З.* Я и ОНО / З. Фрейд. — СПб. : Азбука-классика, 2007. — 288 с.

16. *Хромов Л. Н.* Рекламная деятельность: искусство, теория, практика / Л. Н. Хромов.— Петрозаводск : ИЦС, 1994. — 346 с.

17. *Чалдини Р.* Психология влияния / Р. Чалдини. — СПб. : Питер, 2000. — 272 с.

18. *Черепанова И.* Заговор народа. Как создать сильный политический текст / И. Черепанова. — М. : «КСП+», 2002. — 464 с.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2011 р.

Т. Ю. Ковалевская
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра украинского языка

СОВРЕМЕННЫЕ НЕЙРОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ ИССЛЕДОВАНИЯ РЕЧЕВОГО ВЛИЯНИЯ: МИЛТОН-МОДЕЛЬ

Резюме

В статье раскрыта специфика Милтон-модели как креативной технологии нейролингвистического программирования, ориентированной на исследования речевого и коммуникативного влияния, рассмотрены её основные компоненты и прикладные перспективы в процесах анализа и синтеза суггестогенных дискурсов.

Ключевые слова: Милтон-модель, метамодель языка, нейролингвистическое программирование, речевое влияние, коммуникативное влияние, суггестогенные дискурсы.

T. Y. Kovalevskaya
Odessa National I. I. Mechnikov University
Ukrainian Language Chair

MODERN NEUROLINGUISTIC TECHNOLOGIES OF SPEECH INFLUENCE RESEARCH: MILTON-MODEL

Summary

In the article, the author exposes the specific nature of Milton-model as the neurolinguistic programming's creative technology, directed towards communicative and speech influence research; considers its basic components and applied prospects in the network of analyzing and synthesizing the suggestive discourses.

Key words: Milton-model, language metamodel, neurolinguistic programming, speech influence, communicative influence, suggestive discourses.